

Akershus

NR. 162 - SØNDAG 19. JULI 1992
LØSSALG KR. 8.00

ROMERIKES BLAD

Vil gi tyve-
gods tilbake

Lensmannsbetjent
Gjermund Thoresen
har en varebil full av
tyvegods som han vil
gi tilbake. SIDE 5

- Jeg møtte Adolf Hitler

105246

Frontkjemper med
bok om krigen

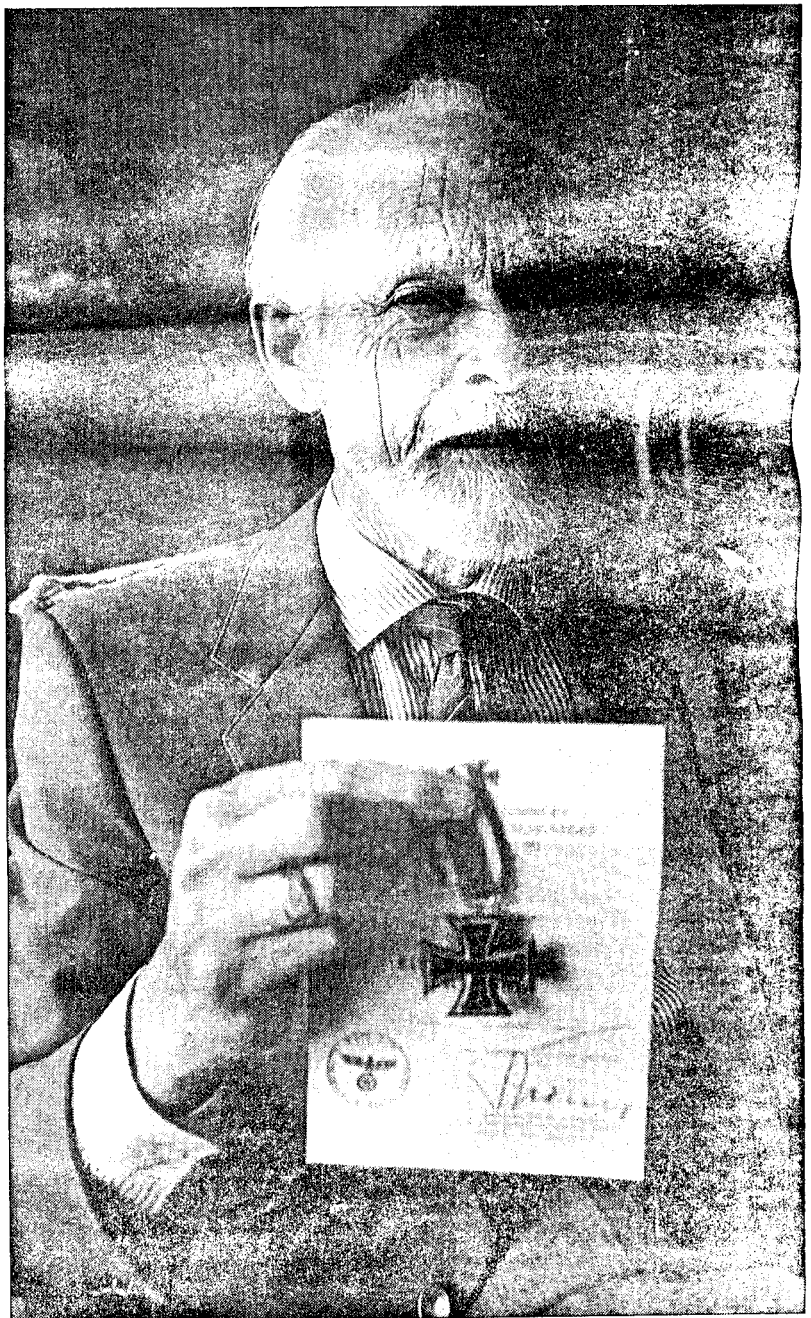
Høsten 1941: Per R. Johansen fra Mogreina kjemper blant tyske soldater på Østfronten. I en av krigens mest kritiske perioder møter 21-åringen Adolf Hitler. Høsten 1992: 72-årige Per R. Johansen utgir bok. Om frontkjemper-tiden, Jernkorset og sin lands-sviker-dom. SIDE 6 og 7

- Plass til
nazistenes
versjon

- Vi kan ikke fortie historien fordi vi frykter gjentakelse. Det sier historieprofessor Hans Fredrik Dahl (bildet t.v.). Også tapernes versjon har en plass i historien, mener han. SIDE 7

FOTO: BJORN GRONLIND

JERNKORSET: Den 7. april 1945 mottok Per R. Johansen Jernkorset for sin krigsinnsats.

nye **Centermat**
ROMERIKSSENTERET

STOR NYGRILLET
KYLLING 39⁹⁰
pr. stk.

FERSK
MAKRELL 28⁵⁰
pr. kg
VÆRFORBEHOLD

NYSTEKTE
**FISKE-
KAKER 49⁸⁰**
pr. kg

Vivo

**4 x
GULL**

FOTO: LINE FREDRIKSEN
Fire gull, tre sølv og en bronsemedalje er den foreløpige NM-fangsten til NEROSvømmerne Thomas Hansen, Camilla Rindhølen og Stian Nygård. SIDE 10 og 11

FRONTKJEMPER MED BOK OM KRIGEN

FØREREN: I 1941 møtte frontkjemperen Adolf Hitler på Østfronten.

Møtte Hitler

Per R. Johansen vil ikke avsløre for mye av innholdet i sin bok «Frontkjemper».

Arsaken til at han valgte å kjempe på tyskernes side er et av emnene han velger å holde igjen.

Av innholdet bekrefter han likevel at han har fortalt om de «koryfeene» han fikk anledning til å møte under sin tjeneste i generalstabten.

Herman Göring, Albert Speer og Heinrich Himmler var blant dem.

I en kritisk periode under kampene på Østfronten i 1941 hilste Johansen også på Hitler selv.

En av over 7 000

Per R. Johansen var en av krigens mellom 7 og 8 000 aktive norske frontkjemper. Langt flere skulle ha meldt seg til tjeneste, uten at de noengang ble kalt ut.

Bortimot 800 norske frontsoldater falt i løpet av krigen i kamp for den tyske hæren.

Av Bente Wallander og Jan T. Espedal (foto)

JESSHEIM: Han har sonet sin dom, Per R. Johansen: Åtte års straff for landsforræderi. Til høsten kommer frontkjemperens bok. – Med et mer balansert bilde av krigshistorien, mener Jessheim-mannen.

Det er ikke nyansene i seierherrenes historiebøker Per R. Johansen vil tegne. «Gode» nordmenns opplevelser under den andre verdenskrig er han heller ikke opptatt av.

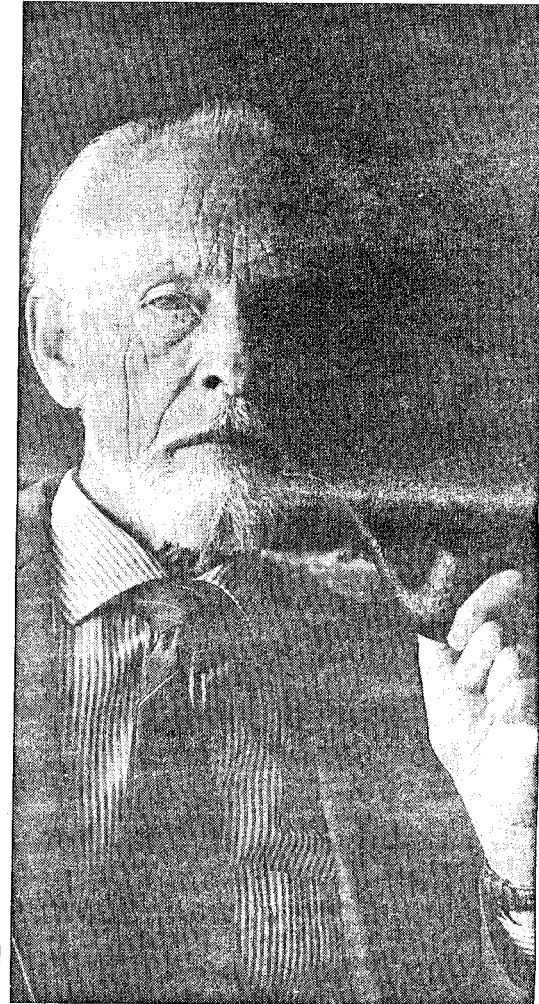
Som tidligere offiser i tapernes hær er det andre sider av medaljene Jessheim-mannen henter frem.

Med boka «Frontkjemper», som utgis på Aschehoug forlag i høst, er det landssvikerens historie den 72-åringen debutanten vil fortelle.

Tiden i revers

Per R. Johansen har aldri forsøkt å skjule hvilken side han

sto på i årene 1940-45. Plaget av hans har omgivelsene likevel ikke vært.

DØMT: – En gang landssviker – alltid landssviker, har Per R. Johansen konstatert.

– Familien vet hva jeg gjorde – og hvorfor.

Som yrkesaktiv fikk jeg imidlertid sjelden tid til å dvele ved disse spørsmålene. Det er først nå, som pensjonist, at jeg har begynt å gruble.

Som om tankene er satt i revers kommer det tilbake. Alt!

Det er da du kan skrive.

Skrivet har han da også gjort. For R. Johansen. 450 A4-ark på maskin.

Med én finger har han satt ord på sine egne opplevelser under krigen og oppgjøret etterpå. Det har blitt en annerledes krigsbiografi.

Splinter i hodet

For den unge soldaten fra Mogerina hadde valgt tyskernes side da han tjenestegjorde ved Østfronten. Der var han fra 29. juni i 1941 til han ble såret, den 29. november i 1942.

Etter å ha tilbragt seks måneder på lasarettet, med halve overarmsmuskulaturen skutt vekk, fire granatsplinter i hodet og to i brystet, ble han så beordret til krigsskolen i Bayern. Av krigens andre part i ettertid omtalt som en «utklekningsanstalt for mordere».

22 år gammel var Johansen da han, som nyutdannet Waffen-SS-offiser, fikk beskjed om å ta over ledelsen av Germaniske SS i Sør- og Nord-Trøndelag.

Ifølge ham selv en tro kopi av

Allgemeine SS i Tyskland, med ansvar for politisk og militær skoleing av organisasjonens medlemmer.

Tilbake til krigen

– Den tjenesten likte jeg ikke. Jeg oppdaget at organisasjonen hadde helt andre mål enn det jeg sto for. Konflikten jeg kom opp i endte med at jeg reiste ut igjen som soldat. Denne gang som ordonnansoffiser i generalstabten for tredje panserkorps, forteller Johansen.

Tilbaketrekningen, fra Pommern til østsiden av Berlin, fikk han med seg.

– Jernkorset likeså.

– Det fikk jeg så sent som den 7. april i 1945.

Ussell tittel

Åtte års fengselstraff kunne Johansen notere seg for etter sin krigsinnsats. Etter fem års soning kunne han den 1. april 1950 igjen kalle seg en fri mann. Arene fremover ble benyttet til å bygge opp en solid materbedrift og fargeforretning på Jessheim.

Etter å ha sonet din straff skal du kunne betrakte deg som en fullverdig borger av fedrelandet, heter det seg. Men den følelsen har vi landssvikerer aldri fått lov til å ha. Det har vært tillatt for enhver å bruke fortiden imot oss.

Og selv om jeg personlig aldri har blitt trakassert så har det vært en påkjenning å bære landssvikerstempelen, det usteiste du vel kan pådra deg som menneske, sier Per R. Johansen.

Håp for oldebarna?

Johansen angrer imidlertid ikke på det valget han tok.

– Jeg står for det jeg gjorde, sier han.

Han er også rede til å stå oppreist under den debatten han vet vil komme.

– Seierherrene har til nå fått lov til å være alene om å diktere krigshistorien.

Men de senere årene har klimaet sett ut til å endre seg noe, og mange av de som en gang for alle satte to streker under sitt historiske regnestykke har måttet regne om igjen.

Målet med denne boka er å bidra til den utviklingen. Slik at kanskje oldebarna mine en gang får sjansen til å lese historien i farger. Ikke svart-hvitt, slik den hittil har vært presentert.

Oppnår jeg en liten åpning for det tar jeg gjerne imot den grillingen jeg aner vil komme, sier den skriveføre frontkjemperen fra Jessheim.

Åpning mandag 20. juli

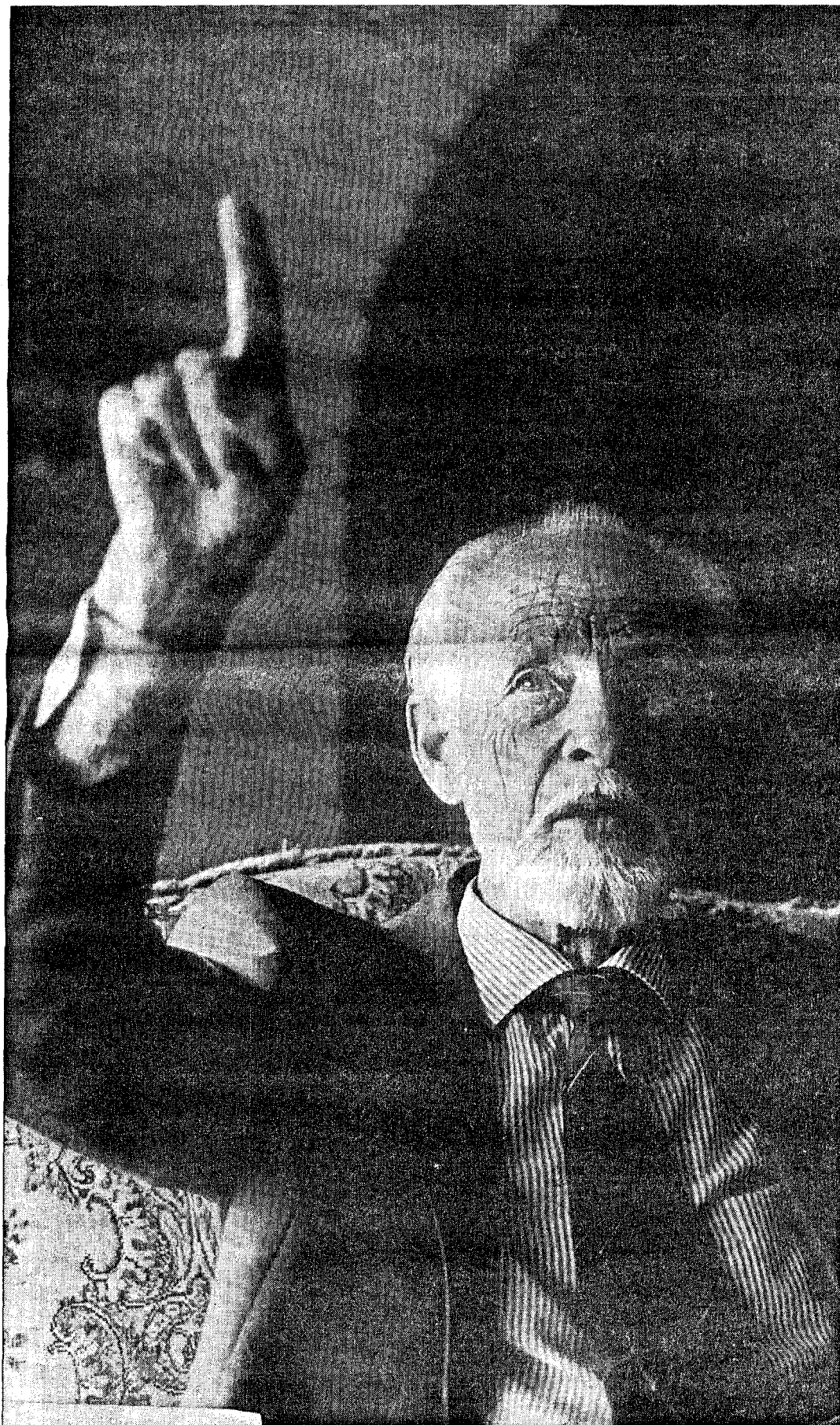
Velkommen til BJØRKLUNDS MALING OG TAPETSERFORRETNING A/S

Du finner oss nederst i Eurosenteret

Åpningstilbud på Jotunprodukter

fra mand. og utover sommeren!

FRONTKJEMPER MED BOK OM KRIGEN

PROVOSERER: Per R. Johansen fra Jessheim vet han vil provosere mange med boka «Frontkjemper». – Målet er å tilføre historien litt farger, sier han.

Skriv!

POSITIVT: Professor og historiker Hans Fredrik Dahl ønsker boken til Per R. Johansen velkommen. (Foto: Bjørn Grønland)

Av Berit Tenden

LØKEN I HØLAND: Professor og historiker Hans Fredrik Dahl oppfordrer alltid folk «på den andre siden» til å skrive sine memoarer. – Det kan forandre historien, men ikke dens avskrekkende kraft.

Hans Fredrik Dahl har forfattet flere bøker om nasjonalsosialismen i Norge både i krig og fred, dessuten et større verk om NS-føreren Vidkun Quisling. Nå ønsker han boken til Per R. Johansen velkommen.

– Jeg oppfordrer alltid folk på «den andre siden» til å nedtegne sitt kildematerialet. Det er verdtifullt fordi denne side har kommet mindre til orde enn seierherrene. Det er også viktig i en tid hvor landegrensene sprenges, sier Dahl.

Historie i forandring

Innholdet i historiebøkene i etterkrigstiden er i stadig forandring. Men dette er bare en begynnelse:

– Historie-perspektivene fra 1945 til i dag har jevnt og trutt gått i retning av å se okkupasjonen som mindre dramatisk og enestående. Jeg tror forandringene av historiebøkene innhold vil bli minst like store fremover.

Uballansert

Med sin bok ønsker landssvikerdømte Per R. Johansen å «ballansere» historien fra den andre verdenskrigen.

– Interessen for krigen er fortsatt upåklagelig. Den omtales i mediene som nyhetssaker, og det er gledelig for en historiker. Men det var en tapende og en seirende part, og en autorisert oppfatning sier at historien er uballansert.

Fortsatt advarsel

Krigshistorien er frem til i dag skrevet som en advarsel. Professor Dahl tror ikke nye opplysninger fra tapernes side vil svekke den avskrekkende kraften krigshistorien har hatt.

– Det er vanskelig å spå den kommende historiens innhold, men det er også vanskelig å spå effekten av nedfelt historie. Historie skrevet frem til i dag har en sterkt fordømmende holdning til krig, og personlig er jeg ikke redd for at det vil forandres.

– Vil boken fra frontkjemperen gi støtte til nynazistenes synspunkter?

– Slike bøker har eksistert siden 50-årene, er lest, og har – som alle andre – noen sympatisører. Vi kan ikke fortie historien av frykt for gjentakelser. Det fører ikke til ønsket resultat.

Plass til mange

Historien om den andre verdenskrig rommer mye. Hvert land, hver by, hvert menneske har sin opplevelse. Men den enes opplevelser trenger ikke utelukke en annens. Historien gir plass til dokumentasjon fra to parter i en årlang krig over store deler av Europa.